

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลาออกของพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาวสุกัญญา สุทธิวานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-601-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16698740

FACTORS AFFECTING NURSE TURNOVER AT CHULALONGKORN HOSPITAL

MISS SUKUNYA SUTTHIWANICH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Art

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-601-5

นางสาวสุกัญญา สุทธิวานิช : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลาออกของพยาบาลประจำการ
ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (FACTORS AFFECTING NURSE TURNOVER AT
CHULALONGKORN HOSPITAL) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ชวินท์ ถัมภกันท์กุล,
160 หน้า. ISBN 974-632-601-5

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลาออกของพยาบาลประจำการของ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สังกัดสภาวิชาชีพเพื่อสร้างสมการ ในการทำนายพฤติกรรมการลาออก
ของพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สังกัดสภาวิชาชีพ โดยใช้ตัวแปร ลักษณะ
เฉพาะส่วนบุคคล ความพึงพอใจในการทำงาน ความคาดหวังในการทำงาน การได้บรรลุตามความ
คาดหวัง ความผูกพันต่อองค์กร การให้ความสำคัญกับผลตอบแทน ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และ
ความตั้งใจที่จะทำงานอยู่กับองค์กร กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มพยาบาลประจำการที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ใน
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 75 คน และกลุ่มพยาบาลที่เคยประจำการอยู่ในโรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ แต่ลาออกจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมาจำนวน 75 คน การเก็บ
รวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท
(Discriminat analysis) ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการลาออกของพยาบาลประจำการของ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ขึ้นกับตัวแปร ลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล เฉพาะสถานภาพสมรส (MS) ความ
พึงพอใจในการทำงาน (JS) การให้ความสำคัญกับผลตอบแทน (RW) และความตั้งใจที่จะทำงาน
อยู่กับองค์กร (IN) สามารถเขียนเป็นสมการจำแนกประเภทได้คือ $Z = -0.37. MS -0.59 JS +$
 $0.17 RW + 0.97 IN$ และเมื่อนำสมการดังกล่าวไปจำแนกพยาบาลเข้ากลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ
89.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C643322 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY
KEY WORD: TURNOVER / FACTORS AFFECTING NURSE TURNOVER / NURSE TURNOVER
SUKUNYA SUTTHIWANICH : FACTORS AFFECTING NURSE TURNOVER AT
CHULALONGKORN HOSPITAL. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SCHWIN
DHAMMANUNGUNE, Ph.D. 160 pp. ISBN 974-632-601-5

The purpose of this research is to study factors effecting nurse turnover at Chulalongkorn hospital in order to formulate an equation for predicting nurse turnover behavior by using the following factors's person's characteristic, job satisfaction, expectancy in work, to receive in order to expect, organization commitment, important of reward, factors don't work and intention to work in organization. Subjects were drawn from a population of 1080 nurses classified into two known groups, ie., a group of 75 nurses who were working in Chulalongkorn hospital in 1995 and a group 75 nurses who had worked in Chulalongkorn hospital and resigned during 1993-1995. Data were collected by using a questionnaire. Discriminant analysis was employed for the analysis of data collected. It is found that nurse turn over behavior at Chulalongkorn hospital is significant affected by the following factors; marital status (MS), job satisfaction (JS), important of reward (RW) and intention to work in organization (IN). The discriminant is $Z = -0.37 MS - 0.59 JS + 0.17 RW + 0.97 IN$. The accuracy of this equation in discriminating subjects into groups is 89.33% at the significant level at .001.

ภาควิชา.....จิตวิทยา
สาขาวิชา.....จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวินท์ วัฒนนันท์กุล ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาในด้านต่าง ๆ ชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้ ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนคอยให้กำลังใจมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจและกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและตระหนัก ถึงพระคุณและความกรุณาของอาจารย์เสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณมาด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย ขอโน้มกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย ความเอื้ออาทร ความเมตตา เสียสละทั้งกำลังใจ กำลังใจ ทุนทรัพย์ ตลอดจนให้การสนับสนุน การศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจและกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและความกรุณาของคุณพ่อและคุณแม่เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ และเจ้าหน้าที่ตึกปัญจมาลีนี้ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และ น้อง ๆ ร่วมอาชีพร่วมสถาบันทุกท่านทั้งที่ได้ลาออกจาก การเป็นพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และที่ยังปฏิบัติงานเป็นพยาบาลประจำ การของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ พี่ ๆ ทุกท่าน ที่ให้ความห่วงใย ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือ และคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

และด้วยความอนุเคราะห์ของทุกท่าน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สุกัญญา สุทธิวานิช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
วัตถุประสงค์.....	111
คำจำกัดความ.....	111
ขอบเขตการวิจัย.....	113
สมมติฐานในการวิจัย.....	114
2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
กลุ่มตัวอย่าง.....	115
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	117
ประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	117
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	118
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
3 ผลการวิจัย.....	119
4 อภิปรายผลการวิจัย.....	125
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	138
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก.....	148
ภาคผนวก ข.....	156

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ก.....	159
ประวัติผู้วิจัย.....	160

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงจำนวนผู้เข้ารับบริการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยจำแนกเป็นผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527-2536.....	24
1.2 แสดงจำนวนพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาล สภาภาษาชาติไทย หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2536.....	24
1.3 แสดงจำนวนพยาบาลที่บรรจุเข้าทำงานกับสภาภาษาชาติไทย และจำนวนพยาบาลที่ลาออกจากสภาภาษาชาติไทย ตามปีงบประมาณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2537....	25
1.4 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง ข้าราชการผลงานรัฐบาลไปสู่งานเอกชน (เกริกศักดิ์ กองศิลป์, 2512).....	80
1.5 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง สาเหตุที่พยาบาลไทยจะทิ้งประเทศไทย ไปทำงานพยาบาล ในประเทศสหรัฐอเมริกา (จรรยาศรี รุ่งสุวรรณ, 2512).....	81
1.6 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง ปัญหาในการสูญเสียแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐ สู่ออกนอกโรงพยาบาลเอกชน (เนตรนภา โภโคสุวรรณนุมาศ, 2524).....	82
1.7 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การสูญเสียบุคลากรชั้นมัธยมศึกษาของประเทศไทย (สมชาย เทพทานา, 2525).....	83
1.8 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การลาออกของข้าราชการ (มณีมัย รัตนมณี และอนันต์ เกตุวงศ์, 2526).....	84
1.9 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การศึกษาการเข้า-ออก กำลังคนภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2530).....	85
1.10 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การถ่ายเทแรงงานที่มีความรู้และทักษะสูงจาก รัฐวิสาหกิจสู่ภาคเอกชน ในช่วงปี 2528-2532 (สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว, เสกสิน ศรีพัฒนานุกุลกิจ, สุรพล ราชภัณฑารักษ์และ ประณต นันทิยะกุล, 2534).....	86
1.11 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการลาออก ของพนักงานธนาคาร (มณีศรดา โอเมะคุปต์, 2535).....	87
1.12 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ความคาดหวังในการสูญเสียแพทย์เฉพาะทางในโรงพยาบาลศูนย์,โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน (ทัศนีย์ สุขามาลัย, 2535).....	88
1.13 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงระดับความพึงพอใจในงาน มีอิทธิพลต่อการลาออกของพนักงาน (Hulin, 1968).....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
1.14 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจในการทำงานและความตั้งใจที่จะทำงานอยู่ต่อไปหรือลาออกจากหน่วยงานของพยาบาล (Glennadee, 1971).....	90
1.15 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง อิทธิพลของผลตอบแทนและสิ่งกระตุ้นที่มีต่อการลาออกของพยาบาล (McCloskey, 1974).....	91
1.16 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การลาออกที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร โดยการประเมินจากการสังเกตหรือประสบการณ์ (Dalton, Krackhardt and Porter, 1981).....	92
1.17 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง ตัวแปรที่หลากหลายของการลาออกจากงานจากรูปแบบของกระบวนการลาออก (Arnold and Feldman, 1982).....	93
1.18 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง สาเหตุการลาออกจากงานของพนักงาน โดยการใช้รูปแบบของโมเบย์ (Mobley), กริฟฟิธ (Griffeth), แฮนด์ (Hand) และแมกลีโน (Meglino) ในการทดสอบ (Michaels and Spector, 1982).....	94
1.19 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การศึกษาทบทวนและสังเคราะห์งานวิจัย (Meta-Analysis) ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความตั้งใจกับการลาออกของพนักงาน (Steel and Ovalle, 1984).....	95
1.20 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การจัดการกับการลาออกจากประสบการณ์ความแตกต่างระหว่างอดีตผู้จัดการกับผู้จัดการในปัจจุบัน (Campion and Mitchell, 1986).....	96
1.21 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การลาออกที่หลีกเลี่ยงได้กับการลาออกที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Abelson, 1987).....	97
1.22 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง การไม่จ้างงาน, ความพึงพอใจในงานและการลาออกของพนักงานโดยการใช้รูปแบบของมัทชินสกี (Muchinsky) ในการสังเคราะห์งานวิจัย (Carsten and Spector, 1987).....	98
1.23 แสดงการสรุปงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ที่เข้าใจได้ยากระหว่างการรับรู้ถึงโอกาสการจ้างงานกับพฤติกรรมการลาออก โดยการสังเคราะห์งานวิจัย (Meta-analysis) (Steel and Griffeth, 1989).....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
1.24 แสดงการสรุปรงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในงาน กับพฤติกรรมชนิดเอ (Type A) ที่มีต่อความพึงพอใจในงานของพนักงาน, ความผูกพันต่อองค์กร, ปัญหาทางด้านสุขภาพจิตและแรงจูงใจในการลาออก (Jamal, 1990).....	100
1.25 แสดงการสรุปรงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ของปัจจัยขององค์กรกับความเชื่อ ของพยาบาลที่มีอิทธิพลต่อการลาออก (Lane, Prestholdt and Mathews, 1991).....	101
1.26 แสดงการสรุปรงานวิจัย เรื่อง การลาออกของพยาบาลในนิวซีแลนด์โดยดัดแปลง Proportional Hazard Regression ของ Cox (1972) มาใช้ร่วมกับแผนภูมิ การลาออก (turnover model) ในการทำนายพฤติกรรม (Ng, Cram and Jenkins, 1991).....	102
3.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มพยาบาลที่ลาออกจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สังกัดสภากาชาดไทย และพยาบาลประจำการที่ทำงานอยู่กับโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ สังกัดสภากาชาดไทย.....	120
3.2 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม ตามตัวแปร อายุ ความพึงพอใจ ในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ความคาดหวังในการทำงาน การได้บรรลุ ตามความคาดหวัง ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน การให้ความสำคัญกับผลตอบ แทน และ ความตั้งใจที่จะทำงานอยู่กับองค์กร.....	121
3.3 แสดงจำนวนของกลุ่มพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม ในตัวแปรสถานภาพสมรส.....	122
3.4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลในการจำแนกประเภท จากคะแนน มาตรฐาน.....	123
3.5 แสดงผลของการคาดคะเนการลาออกของพยาบาลประจำการของโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ สังกัดสภากาชาดไทย โดยสมการจำแนกประเภทที่ได้.....	124